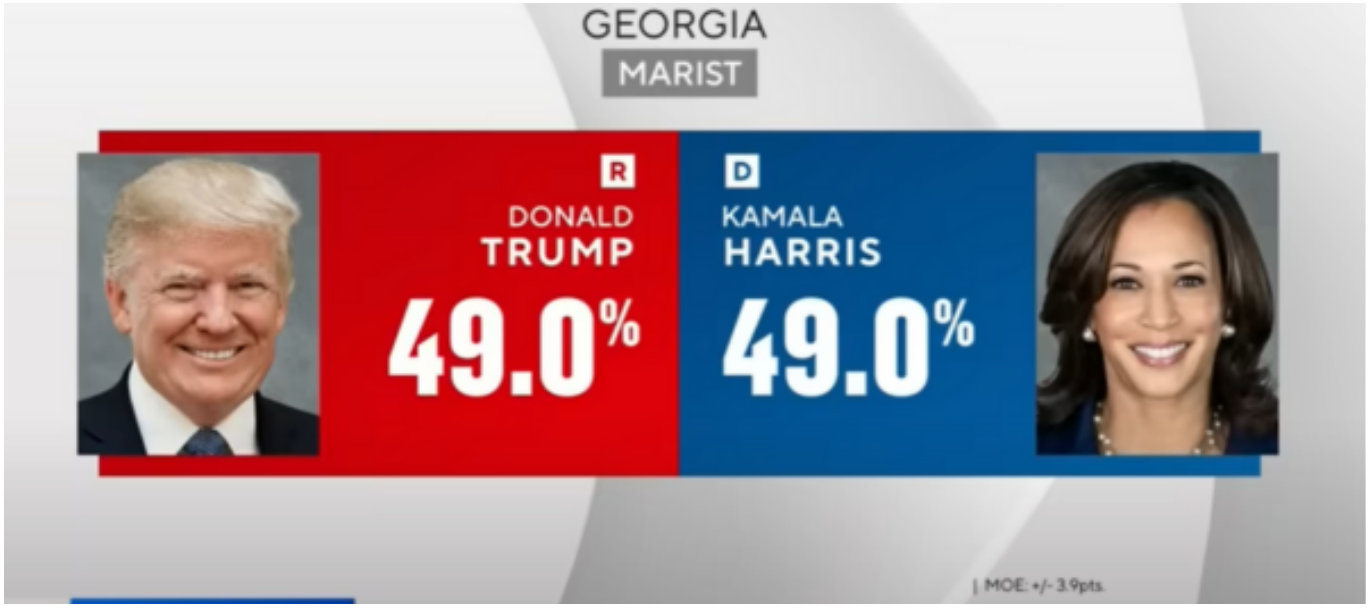

Trump versus Harris. Gezien door de bril van de socioloog A.N.J. Den Hollander

Posted on 29 oktober 2024 by Hans Werdmölder

In oktober en begin november 2016 verbleef ik in de Verenigde Staten voor het archiefonderzoek ten behoeve van mijn biografie over de socioloog en Amerikanist A.N.J. den Hollander. Dat was ten tijde van de presidentsverkiezingen tussen de kandidaat van de Democraten Hillary Clinton, de gedoodverfde winnaar, en de kandidaat van de Republikeinen, Donald Trump. Het werd een nek-aan-nek-race.

De biografie met als titel *Den Hollander. Dwars boegbeeld van de Nederlandse sociologie* (uitgeverij Blauwburgwal) verscheen n het jaar 2021. In de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw was hoogleraar A.N.J. den Hollander het gezichtsbepalende boegbeeld van de Nederlandse sociologie. Onder zijn studenten behoorden ook vele, later bekend geworden journalisten, onder wie H.J.A. Hofland, Emma Brunt, Renate Rubinstein en Jan Donkers.

Oefening in sociologisch kijken

Den Hollander (1906-1970) was een begaafd waarnemer van de sociale werkelijkheid. Hij meende dat de waarneming altijd door een waas tot stand zal komen. Den Hollander noemde dat waas of beeld ‘het raster’, bij wijze van spreken de bril waardoor iemand de sociale werkelijkheid waarneemt. Ongerichte, onbevangen waarneming bestaat niet. De romanticus zal vooral het bijzondere zien, terwijl de realist het alledaagse zal waarnemen. Een goede socioloog moet ook oog hebben voor de spruitjesgeur in het trappenhuis.

Den Hollander was een begenadigd docent. Het waren inleidende hoorcolleges Sociologie voor studenten sociologie, antropologie, pedagogiek, politicologie en pedagogiek. Ze waren verplicht en zeer populair. Wie te laat kwam, kon rekenen op de toorn van de professor. Den Hollander wilde bij de eerstejaars studenten vooral ‘het gevoel voor het sociale leven’ bijbrengen. De studie sociologie zou ertoe moeten leiden dat studenten de werkelijkheid heel anders gingen benaderen dan ze altijd hadden gedaan. Zijn colleges waren, aldus oud-hoogleraar Lodewijk Brunt, ook een oefening in kijken, vooral in sociologisch kijken. Mocht je dat niet willen of ervaren, dan kon je, aldus Den Hollander, beter kruidenier worden.

Het raster, dat het sociologisch kijken verhindert, is de irrationeel tot stand gekomen voorkennis, zeg maar de vooroordelen die we allemaal hebben en onbewust koesteren. Een geoefend waarnemer moet dit raster kunnen doorbreken. Ieder land kent ook zijn eigen nationale denkstijl, die net als het nationale karakter vele subnationale variaties heeft. Daarnaast is ook de specifieke persoonlijkheid van de waarnemer van belang. Karakter, sociale positie, opleiding en andere persoonlijke eigenschappen bepalen hoe iemand denkt, reageert en wat zijn voorkeuren zijn.

De Amerikaanse intellectuelen werkzaam op de universiteit, bij wie ik in 2016 vertoefde, waren ervan overtuigd dat Hillary zou winnen. Ze hadden allemaal een progressief raster, dat hen naar mijn mening belette de Amerikaanse sociale werkelijkheid goed te zien en te doorgronden. In de ogen van Den Hollander waren zij ‘kruideniers’.

Neerbuigend

De schok onder hen was daarom groot dat Donald Trump de Amerikaanse verkiezingen, weliswaar op het nippertje, had gewonnen. Ook toen ging het om de kiesmannen in de zogeheten Swing States in het midden van de VS. In die staten woonden veel hardwerkende 'gewone mensen', ook mensen die plotseling werkloos waren geworden door de grootschalige ontslagen in de auto-industrie.

In de politieke beschouwingen achteraf deed Hillary's neerbuigend citaat over de zogeheten 'deplorables', 'lower class people' die op de Republikeinse kandidaat Donald Trump zouden stemmen, haar de das om. Hillary werd algemeen gezien als een progressieve vrouw, de vrouw van ex-president Bill Clinton, afkomstig van de East-Coast, de staat New York, en in haar opvattingen elitair. Duidelijk een kandidaat uit de bovenlaag van de Amerikaanse samenleving, iemand die de onderlaag niet kent.

Strijdende stijl

Donald Trump was volks, conservatief, tegen abortus, anti-migratie en een vrouwenhater. Ook al was hij miljardair, Trump kende wel de gevoelens in de onderlaag van de samenleving. Zijn stijl van argumenteren was op de man af, agressief en beledigend naar vrouwen. Deze strijdende stijl had Trump geleerd in de periode dat hij een machtig en succesvol zakenman werd.

Nu, acht jaar later, lijkt de strijd zich te herhalen. Ditmaal tussen Kamala Harris, de kandidaat van de Democraten, en wederom Donald Trump, de Republikeinse kandidaat. Zoals in 2016 komt Trump nu ook op voor de gewone man, tegen abortus, tegen beperkingen op wapenbezit, tegen het betalen van belastingen en zeer nationalistisch van toon. Wederom kiest hij voor de aanval en de belediging. Kamala Harris heeft geleerd van de fouten van Hillary Clinton en gaat ook volop in de aanval. Het zal wederom een nek-aan-nek-race worden.

In mijn directe Amsterdamse omgeving – op zich zegt dat ook veel – krijg ik veel opmerkingen, vooral van hoog opgeleide mensen, te horen in de trant van: 'Hoe is het mogelijk dat die lompe fascist en vrouwenhater Donald Trump meer dan 50 procent van de Amerikaanse kiezers gaat binnenhalen?' In Nederland zou Donald Trump, zo luiden de inschattingen, niet meer dan twee procent van de stemmers

krijgen. Alle Nederlandse media zijn voor presidentskandidaat Kamala Harris.

Premie op veerkracht

Het antwoord daarop valt onder meer te destilleren uit het werk van Den Hollander die al in 1968(!) schreef: 'Meer in het algemeen stellen de Amerikaanse massamedia een premie op veerkracht, ambitie, sociale mobiliteit en zakenflair.' Aan al die kenmerken voldoet de figuur van presidentskandidaat Trump in hoge mate, veel meer dan Kamala Harris.

Hans Werdmölder *is auteur van het boek 'De zaak Ridouan T. De loopbaan van een topcrimineel'.*

Wynia's Week verschijnt nu drie keer per week! *De groei en bloei van Wynia's Week is te danken aan de donateurs.* ***Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk HIER. Hartelijk dank!***